

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ A. N.**, bývajúceho v L., **2/ M. N.**, bývajúcej v L., obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. M., so sídlom vo V., proti žalovanej **Mgr. T. K.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. B. P., advokátkou v K., **o vydanie veci**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11 C 1/2010, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 26. mája 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 v spojení s opravným uznesením z 28. júna 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolacie konanie v časti dovolania žalovanej voči uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 26. mája 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 v spojení s opravným uznesením z 28. júna 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 proti výroku o nevyklúčení sudkyne JUDr. M. K. z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 11 C 1/2010 Okresného súdu Poprad **z a s t a v u j e**.

O d m i e t a dovolanie žalovanej voči uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 26. mája 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 v spojení s opravným uznesením z 28. júna 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 v jeho potvrdzujúcej časti ohľadne nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad uznesením z 28. apríla 2011 č.k. 11 C 1/2010-208 nepriznal žalovanej oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil tým, že v predmetnej veci rozhodol rozsudkom, proti ktorému podala žalovaná odvolanie. Uznesením z 8. februára 2011 č.k. 11 C 1/2010-196 súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 99,50 € za podané odvolanie. Žalovaná požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd preskúmal žiadosť žalovanej a skúmal podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Zistil, že žalovaná je slobodná, pracuje ako učiteľka na základnej škole v hlavnom

pracovnom pomere a jej príjem činí za kalendárny štvrt'rok sumu 716,47 €. Vlastní osobný automobil S., na ktorý spláca pôžičku. Má vyživovaciú povinnosť k synovi F. K. (otec výživným neprispieva). Žalovaná býva u svojej matky, ktorej prispieva na domácnosť. S poukazom na ustanovenie § 138 ods. 1 O.s.p. súd dospel k záveru, že s ohľadom na výšku súdneho poplatku 99,50 € neboli v danom prípade splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov žalovanej.

Krajský súd v Prešove uznesením z 26. mája 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 v spojení s opravným uznesením z 28. júna 2011 sp. zn. 18 Co 61/2011 rozhodol o vznesenej námietke zaujatosti voči sudkyňi JUDr. M. K. tak, že JUDr. M. K. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 11 C 1/2010 Okresného súdu Poprad. Zároveň na odvolanie žalovanej potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa oslobodenie od súdnych poplatkov žalovanej nepriznal. Rozhodnutie v časti námietky zaujatosti odôvodnil tým, že nezistil dôvody, pre ktoré by mala byť sudkyňa JUDr. M. K. vylúčená z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Nie je v žiadnom pomere k účastníkom konania alebo ich zástupcom a nezistil ani iné dôvody, ktoré by vzbudzovali pochybnosť o jej nezaujatosti. Jej postup v konaní a správnosť rozhodnutia vo veci samej bude predmetom odvolacieho konania, v ktorom sa všetky skutočnosti, týkajúce sa postupu v konaní a rozhodovaní odvolacím súdom vyhodnotia. Rozhodnutie v časti oslobodenia od súdneho poplatku odôvodnil tým, že pre posúdenie dôvodnosti návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov sú rozhodujúce majetkové pomery účastníka, ktoré je účastník povinný preukázať, výška súdneho poplatku a povaha spoplatňovaného úkonu vo veci. Pri preskúmaní odvolacích dôvodov a zhodnotení osobných a majetkových pomerov žalovanej dospel odvolací súd k záveru, že u žalovanej v tomto prípade nie sú splnené podmienky ani pre čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov. Ako vyplýva z obsahu spisu, žalovaná je zamestnaná, dosahuje stabilný príjem, vlastní motorové vozidlo, býva u matky, kde sa spoločne podieľajú na nákladoch domácnosti, má jednu vyživovaciú povinnosť k maloletému F.. Výška súdneho poplatku, ktorý sa má zaplatiť predstavuje sumu 99,50 €. Po celkovom prehodnotení osobných a majetkových pomerov žalovanej je zrejmé, že jednorazové zaplatenie súdneho poplatku nemôže neprimerane zasiahnuť do uspokojovania jej základných potrieb. V danom prípade súd prvého stupňa správne zistil osobné a majetkové pomery žalovanej, prihliadol na výšku súdneho poplatku a všetky rozhodujúce skutočnosti, potrebné pre rozhodnutie o oslobodení od súdnych poplatkov. Jeho rozhodnutie o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalovanej je správne.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala žalovaná dovolanie. Žiadala dovolaniu vyhovieť a priznať jej oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Uviedla, že odvolací súd sa s odvolaním voči nepriznaniu oslobodenia od súdnych poplatkov nevysporiadal a ak rozhodoval o námietke zaujatosti, nemal sa uspokojiť iba s tvrdením konajúcej sudkyne na prvom stupni, že je nezaujatá, ale mal sa riadne a kvalifikovane vyjadriť aj k tvrdeniam právnej zástupkyne žalovanej. Zo strany konajúcej sudkyne na prvom stupni a jej prednesu, že právna zástupkyňa postupovala neeticky, keď požadovala za právne služby odplatu, obdobne sa vyjadrila na adresu žalovanej, že jej správanie bolo neetické, šlo jednoznačne o jednostranné vyjadrenia na adresu žalovanej a jej právnej zástupkyne. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s tvrdením, že konajúca sudkyňa neprotokolovala prednesy právnej zástupkyne žalovanej. Z toho jednoznačne vyplýva nerovný postoj konajúcej sudkyne na prvom stupni k účastníkom konania. Ohľadne svojho príjmu uviedla, že od otca maloletého dieťaťa vyše roka nedostala výživné, preto 1. septembra 2010 nastúpila opäť do práce. Nakoľko ako učiteľka na prvom stupni mala nízky príjem, zobrala ponuku, aby učila na Luníku IX rómske deti. Žalovaná sa sama stará o maloletého syna a chorú matku – dôchodkyňu. Z dôvodu ich starostlivosti a nutnosti rýchleho presunu, bola nútená kúpiť si motorové vozidlo na pôžičku od bývalej kolegyne S.. Nie je to žiadne veľké luxusné auto, ale iba auto pre potreby žalovanej a jej bezprostredne blízkych. S týmito argumentmi sa odvolací súd vôbec nezaoberal.

Žalobcovia 1/ a 2/ navrhli dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v časti dovolania smerujúceho voči rozhodnutiu krajského súdu o nevyklúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania vecí skúmal predovšetkým podmienky, za ktorých môže konať v zmysle ustanovenia § 103 O.s.p. a dospel k záveru, že v predmetnej veci ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť a preto treba dovolacie konanie zastaviť.

I keď Občiansky súdny poriadok výslovne nevypočítava procesné podmienky konania, možno z neho vyvodiť, že procesné podmienky sú také vlastnosti súdu a účastníkov konania, ktoré musia byť splnené na to, aby sa dosiahol cieľ občianskeho súdneho konania vyplývajúci zo základných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Na strane súdu k podmienkam konania patria také jeho vlastnosti, ktoré vymedzujú jeho práva a povinnosti ako orgánu štátu

konať a vydať rozhodnutie. Takouto vlastnosťou je nepochybne aj funkčná príslušnosť, úprava ktorej dáva odpoveď na otázku, ktorý súd je príslušný konať a rozhodovať o veci v inštančnom postupe. Chýbajúca funkčná príslušnosť na prejednanie (i rozhodnutie) určitej veci predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania.

Ustanovenie § 103 O.s.p. ukladá súdu povinnosť kedykoľvek za konania prihliaďať na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Ak v konaní vyjde najavo taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (§ 104 ods. 1 O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť iba právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, teda len rozhodnutia, ktoré sú výsledkom prieskumnej činnosti odvolacieho súdu. Občianske súdne konanie je dvojinštančné; riadny opravný prostriedok môže byť uplatnený len u jediného súdu vyššieho stupňa.

Funkčná príslušnosť súdov v druhom stupni súdneho konania je upravená tak, že o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov rozhodujú krajské sudy (§ 10 ods. 1 O.s.p.) a o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa (v konaniach uvedených v § 9 ods. 2 O.s.p.) rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10 ods. 2 O.s.p.). Iné rozhodnutia krajských súdov alebo najvyššieho súdu nie sú preto spôsobilými predmetmi dovolania.

Občiansky súdny poriadok ani neupravuje funkčnú príslušnosť súdu, ktorý by rozhodoval o dovolaniach proti rozhodnutiam, ktoré neboli vydané odvolacím súdom v inštančnom postupe. Funkčnú príslušnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky určuje len na rozhodovanie o odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa (§ 10 ods. 2 O.s.p.), ďalej na rozhodovanie o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), na rozhodovanie o dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu odvolacieho (§ 10a ods. 2 O.s.p.), na rozhodovanie o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam súdov (§ 10a

ods. 3 O.s.p.) a napokon na rozhodovanie o mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu (§ 10a ods. 4 O.s.p.).

O žiadny z vyššie uvedených prípadov v predmetnej veci nejde. Dovolanie žalovanej totiž smeruje proti uzneseniu, ktorým krajský súd rozhodol o nevyklúčení sudkyne z prejednávania a rozhodovania v tejto veci (§ 14 a nasl. O.s.p.). Krajský súd nerozhodol teda ako súd, ktorého rozhodnutie by bolo spôsobilé tvoriť predmet ďalšieho dovolacieho konania, ani odvolacieho konania v zmysle citovaných zákonných ustanovení.

So zreteľom na uvedené treba vyvodiť, že na prejednanie dovolania podaného žalovanou v tejto časti Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky chýba funkčná príslušnosť. Chýbajúca funkčná príslušnosť predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienok konania, pre ktorú bolo treba dovolacie konanie zastaviť podľa § 104 ods. 1 v spojení s § 243c O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v časti potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia

na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je napadnuté dovolaním, nevykazuje znaky niektorého z týchto uznesení, prípustnosť dovolania nemožno z ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. vyvodiť.

Vzhľadom na obsah dovolania ako aj na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné (teda aj dôvodné) proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolateľka procesné vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nenamietala a tieto nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Dovolateľka vo svojom dovolaní v podstate namietala, že odvolací súd sa nezaoberal so všetkými jej argumentmi, tvrdeniami (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dovolací súd k tejto námietke žalovanej uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Dovolací súd považuje za potrebné upozorniť aj na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 167 ods. 2 O.s.p.). Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (prípadne zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia), ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Navyše, odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, obsah odvolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery o nesplnení podmienok u žalovanej na oslobodenie od platenia súdneho poplatku v tomto prípade. Závery, ktoré prijal, primerane vysvetlil. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k názoru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (rovnako aj rozhodnutia súdu prvého stupňa) ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 a § 211 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovanej.

Pri posudzovaní dovolania žalovanej podľa jeho obsahu je zrejmé, že namietala aj nesprávne právne posúdenie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod (možno ním odôvodniť procesne prípustné dovolanie), nesprávnosť právneho posúdenia ale nezakladá žiadnu z väd v zmysle § 237 O.s.p. Treba dodať, že pre vyhovenie návrhu účastníka na oslobodenie od súdneho poplatku je v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. potrebné, aby súčasne boli splnené dve podmienky, a to že : 1/ oslobodenie je odôvodnené pomermi žiadateľa a 2/ nejde o prípad svojvoľného alebo zrejme bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva. Ak z týchto podmienok nie je splnená čo i len jedna, nemožno žiadosti vyhovieť. V danom prípade súd nevyhovel žiadosti dovolateľky z dôvodu nesplnenia prvej podmienky, keď dospel k záveru, že žalovaná nepreukázala existenciu takých majetkových pomerov, ktoré by priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov odôvodňovali. V tejto súvislosti pre úplnosť treba podotknúť, že dovolateľkou uvádzané skutkové okolnosti teda v ničom nepotvrdzujú, že by procesným postupom odvolacieho súdu bola znemožnená realizácia niektorého z jej procesných oprávnení.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v tejto časti nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej v tejto časti podľa § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. marca 2012

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová